

Izšla vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori:
2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

ETO—YEAR XXXII

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 14, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., TOREK, 14. MAJA (MAY 14), 1940

Subscription \$6.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 95

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Dva tisoč tankov v največji motorni bitki v zgodovini

Belgijsko poveljstvo pravi, da so belgijske čete obdržale svoje pozicije kljub silovitim napadom s strani nemške motorne armade in letalstva. Prva bitka med zavezniškimi in nemškimi četami v Belgiji. V Berlinu trdijo, da ima nemška oborožena sila strahovito orožje, ki ji bo omogočilo zmago v tej vojni

PARIZ, 14. maja. — Okrog 2000 tankov se je sprijelo v največji "motorni bitki", kakršne ni bilo v zgodovini, ko so udarili skupaj mehanizirane francoske, belgijske in nemške kolone. Nemci poskušajo obkrožiti trdnjavo središče Liege, nekaj utrdb so že uničili, to francosko-belgijski protinapad jih zadržuje. Med tem nemci strahovito napadajo iz zraka; Bruselj, Antwerp in druga belgijska mesta so neprenehoma pod točo bomb.

(Berlin poroča na drugi strani, da so Hitlerjeve čete pretrgale Holandsko na dvoje in zapadno stran države je do maha v nemških rokah.)

BRUSELJ, 13. maja. — Vrhovno poveljstvo je danes napovedalo, da so belgijske čete obkrožile svoje pozicije na vseh frontah. Poročilo dostavlja, da so čete skupno bore z Angleži in Francozi proti Nemcem.

LONDON, 13. maja. — Premier Churchill je danes povedal parlamentu, da so zavezniške armade zavojevale v spopadih Nemci v Belgiji in Holandiji. To je prva faza največje bitke v zgodovini. Premier je bil navdušeno pozdravljen, ko je stopil v klorino.

PARIZ, 13. maja. — Francozke in nemške motorne kolone so se prvič spoprijele z Nemci na fronti pri Tongresu, Belgija, deset milj severno od Liege. Poročilo pravi, da so Francozi zmagali v bitki.

Bruseljski 13. maja. — Prebivalci bežijo iz glavnega belgijskega mesta v varnejše kraje. Nekateri potujejo peš, drugi pa v avtomobilih in tovornih avti. Vojaške avtoritete so naznanile, da so vse ceste, ki vodijo iz Belgije v Francijo, pod njih kontrolo, kar omogoča stalno prihajanje francoskih in angleških čet v Belgijo.

Prve nemške čete so se priključile Liegu, trdnjaskemu mestu. Predsednik belgijske vlade Pierlot je sinoči priznal, da so morale belgijske čete umakniti na drugo obrambno črto. Prve nemške kolone so samo nekaj milj oddaljene od Liege.

Sinoči objavljeno poročilo pravi, da so bile nemške čete ustavljene pri Waremu, 20 milj južno od holandske meje pri Maastrichtu in okrog 45 milj vzhodno od Bruslja. Pierlot je izjavil, da belgijske čete uspešno odbijajo napade na svoje pozicije severno in vzhodno od Albertovega kanala.

Situacija v Belgiji je kritična, ker so Nemci napeli vse sile, da preprečijo zavezniško pomoč belgijski armadi. Francozke in angleške čete prodirajo naprej po centralnem delu dežele. Zunanji minister Paul Henry Spaak je sinoči izjavil, da se vlada ne bo umaknila iz Bruslja.

Belgijski brambovci se trudijo, da zamaše luknje v svojih trtah, katere so bile narejene v toku nemških napadov. Nemški letalci neprenehoma napadajo belgijska mesta iz zraka. Bomb

be, katere so vrgli, so porušile več poslopij v Liegu, Louvainu in drugih mestih v bližini Bruslja.

PARIZ, 13. maja. — Sirene so tulle danes zjutraj, kar je bil signal, da so se nemška letala, ki so bila odpuščena nekaj ur prej, vrnila. Nemška letala so se pojavila tudi nad zapadnim in centralnim delom Francije.

Hitlerjeve čete naskakujejo Maginotovo trdnjavo črto ob 40 milj dolgi fronti. Težki topovi so pričeli sipati kroglice na to črto med Vorbachom in gorovjem Vosges.

Bitke so se pričele v pokrajini med Forbachom, Sarregueminesom in Bitchejem, se glasi poročilo vrhovnega poveljstva francosko-angleške oborožene sile "Obnovljene so bile tudi ob luksemburški meji. Nemški letalci so bili aktivni nad severovzhodno Francijo. Trideset nemških letal je bilo sestreljenih."

Berlin, 13. maja. — Zdaj, ko so Nemci prodorili glavni trdnjaski črti v Belgiji in Holandiji, je nemška zmaga v največji bitki, kar jih pozna zgodovina, blizu, trdijo v Berlinu. Zmago bo omogočilo novo orožje, s katerim razpolagajo Nemci. Taktika, ki so jo nemške čete rabile v Španiji in na Poljskem, se je obnesla tudi v Belgiji in Holandiji. Nacistični krogi trdijo, da so v letalskih spopadih uničili čez 700 angleških, francoskih in holandskih letal.

Na holandskih frontah Nemci prodirajo naprej tako hitro, da je holandska oborožena sila v nevarnosti uničenja. Dve najvažnejši holandski trdnjaski črti sta bili že prodrti. Pet tisoč holandskih vojakov, ki so skušali ustaviti Nemce v bližini meje, je bilo ujetih.

Zunanji opazovalci ugibajo, ali bodo Nemci z novim in tajnim orožjem, ki jim je omogočilo okupacijo trdnjave Eben Emael, najmočnejše ob kanalu Albert-Liege, izšli kot zmagovalci iz sedanje vojne. S pomočjo tega orožja so nemški letalci zasedli središče trdnjave in na tisoče belgijskih vojakov se je moralo podati.

Laboriti odobrili vstop v vlado

Stranka obljubila podporo Churchill

Bournemouth, Anglija, 13. maja. — Delegatje na konferenci delavske stranke so danes z veliko večino odobrili vstop laboritorit v narodno vlado, katere predsednik je Winston Churchill.

V Churchillov kabinet sta že stopila Clement A. Attlee in Arthur Greenwood, voditelja stranke. Konferenca je odobrila vstop z 2.413.000 proti 170.000 glasovom. Rezolucija, katero je predložil Attlee in je bila sprejeta na konferenci se glasi:

"Ta konferenca soglasno odobrava odlok izvršnega odbora delavske stranke, da stranka prevzame svoj delež odgovornosti v novi vladi premierja Churchilla, ki uživa zaupanje naroda. Konferenca zagotavlja novo vlado, da jo bo delavska stranka vsestransko podpirala v naporih, katerih cilj je hitra zmaga in pravičen mir."

POLICIJSKI LOV NA SUMLJIVE TUJCE V ANGLIJI

Tri tisoč Nemcev in Avstrijcev interniranih
CHURCHILL SESTAVIL KABINET

London, 13. maja. — Bojazen pred špioni, ki jo je izzvala Hitlerjeva invazija Belgije, Holandske in Luksemburške, je rezultirala v splošnem lovu na sumljive tujce. Tu je bilo naznanjeno, da je bilo že tri tisoč Nemcev in Avstrijcev v vzhodnem delu dežele interniranih.

Uveljavljene so bile drastične omejitve gibanja tujcev, pa naj so ti prišli iz prijateljskih ali sovražniških držav v Anglijo. Noben se ne sme prikazati po določeni večerni uri na ulicah. Samo London in okolica sta izzeta. Odredbe proti tujcem, ki imajo prepričati možne aktivnosti pete kolone, je naznanil notranji minister John Anderson.

V Londonu prevladuje mnenje, da je policija polovila že vse Nemce in Avstrijce od šestnajstega do šestdesetega leta starosti. Vsi moški, čeprav so državljani prijateljske države, se morajo oglašiti pri policiji dnevno. Noben ne sme rabiti avtomobila ali bicikla, poleg tega pa morajo biti v svojih stanovanjih od osmih zvečer do šestih zjutraj.

Lov na Nemce in Avstrijce je bil odrejen s tajnim poveljem sinoči. Mnogo od teh je našla policija v posteljah, ko so spali, in jih aretirala. Avtoritete računajo z možnostjo nacistične letalske invazije. Koraki, ki imajo preprečiti tako invazijo, so bili že podvzeti. Motorne vojaške enote, oborožene s strojnimi kamni in granatami, so bile organizirane.

Premier Churchill je naznanil sestavo svojega kabineta. Novi člani so že položili prisego v palači Buckingham. Alfred Duff Cooper, bivši mornarični minister, je bil imenovan za ministra informacij. Nasledil je John Reitha. Laborit Herbert Morrison je dobil pozicijo ministra zalog. Lord Lloyd, veščak o zunanjih zadevah, je bil imenovan za ministra kolonij. Nasledil je Malcolm MacDonald. Slednji bo morda dobil pozicijo živilskega ministra.

Unija hišnih nameščenecv ima novega predsednika

Atlantic City, N. J., 13. maja. — Unija hišnih nameščenecv je na svoji konvenciji v tem mestu izvolila novega predsednika. Ta je William L. McFetridge iz Chicaga, dosedanjí podpredsednik te unije. George Scallise, njegov prednik, je bil odstavljen pred nekaj tedni, ko je bil v New Yorku obtožen izsiljevanja. Obtožnica mu očita, da je izsilil z grožnjami večjo vsoto denarja od hotelierjev in lastnikov velikih stanovanj. Dalje je bil obtožen, da je potegnil čez milijon dolarjev iz blagajne svoje unije v zadnjih treh letih.

Gibanje nemške armade ob Švici

Mobilizacija švicarske oborožene sile

Bazel, Švica, 13. maja. — Zunanji vojaški opazovalci poročajo o gibanju nemškega vojaštva v bližini švicarske meje. Ali to pomeni nevarnost invazije Švice, ali je samo "bluff", ni znano. Švica se je pripravila za vsak slučaj. Mobilizirala je že armado 600.000 mož. Celo ženske in skavte je mobilizirala za pomožno vojaško službo in straženje meje.

Gibanje nemškega vojaštva se opaža pri Badenu in Wuerttembergu, Bavarska. Prejnjša poročila so se glasila, da se je tam nahajalo 21 nemških vojaških divizij tik pred Hitlerjevo invazijo Belgije, Holandske in Luksemburške. 21 divizij šteje okrog 294.000 mož.

Zeneva, Švica, 13. maja. — Odbor Mednarodnega rdečega križa je včeraj apeliral na vse zavojevalne države, naj ne uprizarjajo letalskih napadov na nevtralna mesta. Odbor se je tudi zahvalil predsedniku Rooseveltu za njegov apel glede zaščite civilnih prebivalcev.

Sodelovanje med Balkanci in Rusijo

Ekonomska konferenca v Beogradu

Beograd, 13. maja. — Iz zanesljivih virov poročajo, da je Jugoslavija predlagala ekonomsko kooperacijo med štirimi balkanskimi državami, članicami Balkanske zveze, in sovjetsko Rusijo, ki je bil podpisan sinoči v Moskvi, sledil politični in militarni sporazum s sovjetsko vlado. Ona je zdaj pozvala ostale članice Balkanske zveze, naj storijo potrebne korake, da postanejo vse neodvisne v ekonomskem oziru s pomočjo sovjetske Rusije.

Domače vesti

Clevelandske novice

Cleveland. — Miss Marion Candon, hči Viljema Candona, ki je uposlena v bolnišnici Margaret Pillsbury, je bila zadnje dni pobita pri avtomobilski nesreči v Concordu, N. H. — Dne 10. t. m. je naglo umrl James Lučić, star 45 let in rojen v Sv. Matiji pri Kastavu, Istra. V Ameriki je bil 27 let in tu zapuščal brata, v Coloradu pa drugega brata.

Nov grob v starem kraju
Waukegan, Ill. — Josephine Podboj, članica društva 119 SN-PJ, je prejela žalostno vest, da je v Gotni vasi pri Novem mestu dne 11. marca t. l. umrla njena sestra Franciška Zare, roj. Pleško. V Ameriki zapuščala dve sestri, poleg omenjene še Mary Potočnik in strica Franka Pleškota, v stari domovini pa moža, sedem otrok, očeta v visoki starosti 84 let in brata.

Zavezniki zasedli holandska otoka

Zaščita proti možnosti sabotaže

London, 13. maja. — Angleške in francoske čete so se izkrcale nad dveh otokih holandske Zapadne Indije, da preprečijo možnost sabotaže v čistilnicah olja s strani Nemcev, ki bivajo tamkaj. Otoka sta Curacao in Aruba.

Francozke čete so se izkrcale s križarke Jeanne d'Arc. Nekaj ur pozneje je britska bojna ladja Dispatch dospela v luko Willemstad ob obrežju otoka Curacao. Prebivalci otokov, pravijo v Londonu, so navdušeno pozdravili zavezniške čete.

Washington, D. C., 13. maja. — Tu priznavajo, da so Angleži in Francozi okupirali otoka Curacao in Aruba po posvetovanjih z Rooseveltovo administracijo. Oba otoka spadata v sfero ameriškega vpliva.

Na podlagi Monroejeve doktrine morajo Združene države šteti nedotakljivost teritorijev, ki spadajo v sfero ameriškega vpliva. Nobena neameriška država se ne sme zasedrati na ameriškem kontinentu. V tem slučaju je bilo vprašanje kršnje Monroejeve doktrine potisnjeno na stran, ker zavezniški trdijo, da je okupacija otokov le začasna. Odrejena je bila, da onemogoči prihod nemških bojnih ladij v bližino otokov, ki bi lahko uničile čistilnice olja.

Japonska armada tepe na v centralni Kitajski

Cungking, Kitajska, 13. maja. — Predstavnik kitajske armade je izjavil, da je bila japonska armada tepe na v bitki s Kitajci v dveh provincah centralne Kitajske. Japonske izgube znašajo 20.000 ubitih in ranjenih. Kitajci so zasigli 64 japonskih oklopnih avtomobilov in čez tristo tovornih avtov poleg velike količine orožja in streliva.

Švedska polaga mine v bližini obrežja

Vlada odredila potemnevanje mest

Stockholm, Švedska, 13. maja. — Švedske bojne ladje so pričele polagati mine v vodovju med Švedsko in Dansko, katero so zasedle Hitlerjeve čete. Avtoritete so odredile tudi potemnevanje mest.

Ta akcija je izzvala govorice, da se Švedska boji bliskovitega napada s strani nemških letalcev. V Stockholm prihajajo poročila o odhajanju nemških vojaških transportov iz Kielskega prekopa. Varnostni ukrepi švedske vlade so razburili prebivalce, ki so bili prej informirani, da je nevarnost pred napadom minila.

ITALIJA UTRJUJE TRDNJAVSKO ČRTO OB FRANCIJI

Dva ameriška reporterja napadena v Rimu

ANGLIJA ZAHTEVA POJASNILA

Rim, 13. maja. — Diktator Mussolini je odredil utrjevanje trdnjavske črte v Alpah ob italijansko-francoski meji in ob Brennerskem prelazu, kjer je meja med Italijo in Nemčijo. To je bilo naznanjeno potem, ko so se v njegovem uradu oglašili general Pietro Pintor, general Alfredo Guzzoni, maršal Rodolfo Graziani, šef armadnega štaba, in general Ubaldo Soddu, vojni podminister.

Uradno naznanilo pravi, da je Mussolini prišel v svoj urad poveljnika oborožene sile, da konfirira z njimi o vojaških problemih. Detajli načrtov o utrjevanju trdnjavske črte niso bili objavljeni.

Mussolini je izvršil več ogledniških poletov z letalom, ki ga je sam pilotiral. Letel je nad vsami važnimi železniškimi križišči in obrežjem, kjer je opazoval kretanje parnikov.

Propaganda v fašističnem tisku proti Veliki Britaniji je zavzela velik obseg. Med prebivalci je mnenje glede Hitlerjeve invazije Holandske, Belgije in Luksemburške razdeljeno. Nevtralni krogi vidijo v napadih na Veliko Britanijo gesto, ki naj bi demonstrirala trdnost zveze med Italijo in Nemčijo. Mnenje vseeno prevladuje, da Italija še ne bo stopila v vojno na strani Nemčije.

Tisk silovito žigosava zavezniško kontrolo kontrabanta. Odpor proti tej kontroli se očituje tudi iz poročila, ki ga je Luca Pietro-Marchi, načelnik ekonomskega oddelka vojnega ministrstva, predložil Mussoliniju. Poročilo pravi, da kontrola ovira italijansko pomorsko trgovino.

Fašistični krogi se jeze na papeža, ker je naslovil spomenico vladarjem Belgije, Holandske in Luksemburške. V tej izrazi svoje simpatije vladarjem in žigosava Hitlerjevo invazijo teh držav. Edini italijanski list, ki je objavil spomenico, je bil L'Osservatore Romano, glasilo Vatikana. Grupe črnosrajčnikov so iztrgale kopije tega lista iz rok Italijanov.

Dva ameriška reporterja sta bila napadena v Rimu — John Whitaker in Virginia Cowles. Prvi je dopisnik čikaškega lista Daily News, fašisti so napadli tudi dva člana angleškega poslanstva. To sta bila George La Bouchere, tajnik poslanstva, in poveljnik Rodd, vojaški ataše.

London, 13. maja. — Percy Loraine, angleški poslanec v Rimu, je zahteval pojasnila od italijanske vlade glede napada na dva člana svojega poslanstva. On je tudi protestiral proti širjenju protiangelske propagande v fašističnem tisku.

Konferenca o brezposelnosti v Washingtonu

Washington, D. C., 13. maja. — Tu se je danes pričela konferenca o brezposelnosti, katero so aranžirali ženski klubi, grupe YMCA, žene religijnih delavcev in podružnice Delavske zveze, organizacije brezposelnih delavcev. Na konferenco je prišlo več sto delegatov in delegatkinj iz vseh krajev Amerike.

Nemci potopili angleško transportno ladjo

Berlin, 13. maja. — Uradna časopisna agentura DNB poroča o uspehih v bitki na morju v bližini norveškega obrežja. Nemški bombniki so potopili angleško transportno ladjo, šest drugih parnikov pa poškodovali.

Sieparji na obeh straneh.

